

L'ORÍGEN DEL COGNOM COLÓN I COLOM UN MISTERI PER A UN MATEIX COGNOM ?

Un correu d'un benvolgut lector, ens preguntava :

“Fa força temps que segueixo tot el que fa referència al navegant conegut per la història oficial per el cognom Colón...”

Però tinc entès (és clar que puc anar força errat) que d'ençà a l'edat mitjana, tots els cognoms tenien un significat ja fos per indicar la procedència de la persona, ja fos per indicar la professió (seva o dels seus avantpassats), no obstant, m'ha quedat un altre dubte que la història “oficial” i “oficialista” no m'ha pogut respondre...

Què significa el cognom COLÓN ? No serà que els “ historiadors” d'aquella època no van tenir en compte aquest detall ? “

Podem consultar la“ Enciclopedia heráldica y genealógica Hispano-Americana” d'Alberto y Arturo Garcia Carraffa. Tomo XXVII que es troba a l'arxiu històric de Barcelona i que podem trobar a la “Library of Congress” d'Estats Units, essent aquest llibre el treball dels germans Albert i Artur Garcia Carraffa, autors d'aquesta magna obra d'obligada lectura – tal i com recomanen diferents fonts- per tot aquell que estigui interessat en la genealogia i en l'heràldica. Aquesta enciclopèdia recull prop de 17.000 cognoms amb la seva història i el seu escut d'armes. La llibreria del Congrés dels Estats Units té una web en la que podrà consultar si el seu cognom es troba recollit en aquesta magna obra: http://www.loc.gov//rr/hispanic/geneal/index_gc.html

La informació extreta ens diu el següent sobre:

COLÓN

“El pleito que los investigadores de diversas nacionalidades mantienen en la actualidad sobre la cuna, naturaleza y desenvolvimiento de este linaje para llegar a esclarecer la verdadera patria de Cristóbal Colón, descubridor del Nuevo Mundo, ha culminado en un concurso abierto por el importante diario madrileño ABC, encaminado a patentizar y proclamar la nacionalidad española del glorioso navegante.

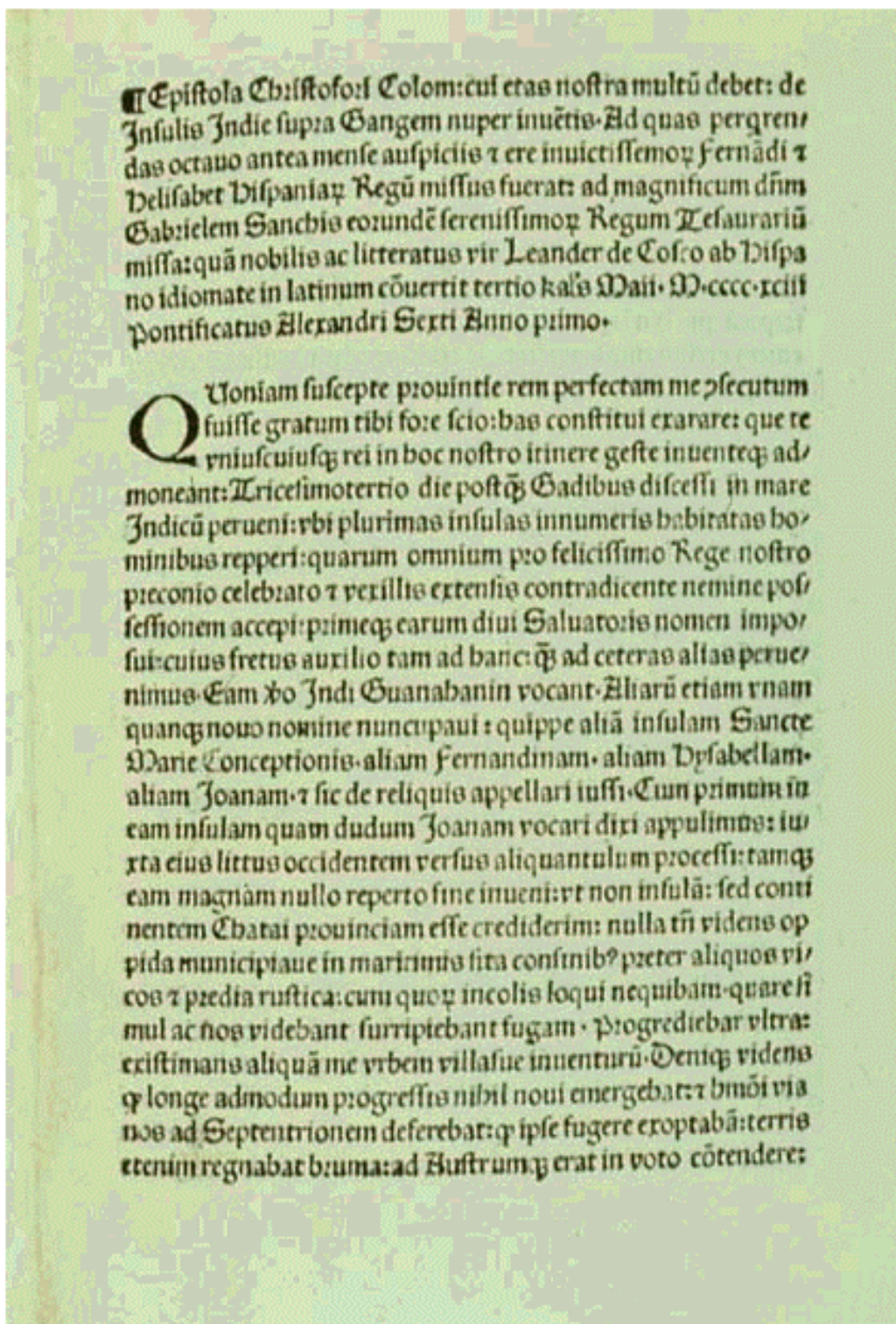
El interés excepcional del tema y la importancia del concurso se traducirán seguramente en el más sólido esfuerzo que sobre el esclarecimiento de punto tan debatido puede realizar la moderna investigación genealógica y crítica histórica de distintos países.

El caudal de conocimientos que aporten los trabajos que se presenten a ese concurso deben servirnos de base (en unión de los que ya hemos obtenido de otras fuentes) para el estudio que del apellido Colón deseamos hacer en estas páginas; pero como en el momento en que nos corresponde incluirlo en nuestra “Enciclopedia” aún faltan algunos meses para conocer el resultado de tan interesante torneo, nos vemos en la necesidad de aplazar el aludido estudio que preparamos y que insertaremos en uno de los próximos volúmenes, concretándonos ahora a recoger únicamente la genealogía de la descendencia de Cristóbal Colón, sobre la que no existen dudas ni controversia por estar comprobada.”

No transcriurem la descendència per no ser – en aquest cas- l'objectiu del present tema que exposem sinó el sorprenent plantejament que van tenir en aquells moments el diari ABC de voler convocar un concurs per determinar l'origen del cognom del descobridor. N'estem buscant els resultats...

Com podem veure, no s'ha trobat cap prova per determinar l'origen del cognom “ Colón” perquè aquest – amb aquesta grafia- no existia, sinó que aquest fou la castellanització del cognom Colom, el qual si té un origen reulat en el temps identificat i localitzat, com succeix en gairebé tots els casos. Alhora, volem incidir d'una manera molt important en la evidència gràfica *indiscutible* de la

catalanitat d'aquest cognom, essent aquesta la còpia conservada de l'original en llatí que es troba a la biblioteca de la "Library of Congress" d'Estats Units. En ella, es llegeix com l'almirall de la mar Oceana, es deia **Cristoforis Colom**, amb "M" tal i com ens demostra la imatge de la mateixa.

Així a la primera pàgina de la "Epistola de Insulis nuper inventis" impresa a Roma el 1493 per Stephan Planck llegim com el cognom del descobridor s'escriu "COLOM" respectant la grafia original del seu cognom real.

Aquest llibre conté la primera descripció europea impresa sobre la gent i els llocs d'Amèrica.

En tornar del seu primer viatge, a mitjans de febrer de 1493, Colom va escriure un breu informe sobre els seus descobriments. A les sis setmanes de la seva arribada a Europa, Stephan Plannck, a Roma, va imprimir una edició en llatí de la carta de Colom. Va ser aquesta carta en llatí la que va donar a conèixer a tot Europa la notícia del descobriment. La còpia que la Biblioteca posseeix de l'edició en llatí d'aquesta carta és la pedra fundacional de l'immensa col·lecció americana.

Font: Library of Congress. (*Incunable Collection, Rare Book and Special Collections Division.*)

Referent al cognom **COLOM** se'ns diu que aquest antic llinatge apareix situat a Catalunya, València, Balears i Aragó a principis del segle XIII.

Devia procedir de la Provença, ja que segons comenta mossén Jaume Febrer a les seves "*Trovas*" Guillem Colom, cavaller provençal, va servir al rei Jaume I d'Aragó en la conquesta de València i que com a premi i reconeixement als seus serveis, li va donar l'esmentat monarca el lloc de Carpesa (pertanyent avui en dia a l'Ajuntament de València), i li va oferir fer-lo el seu Majordom. El mateix tractadista afegeix que el dit Guillem Colom era home tan agosarat i esforçat, que "*trobant-se dormits a Almansa dos sentinelles dels àrabs, se'ls va acostar i carregant-se'ls a l'espatlla, els va conduir al campament cristià i els va presentar al Rei.*"

De Catalunya i València va passar el llinatge a Mallorca en el mateix segle XIII, doncs consta en documents fefaents que un altre Guillem Colom, mallorquí fou elegit diputat pel lloc de Bellver (avui San Llorenç Descardassar) per a prestar jurament de fidelitat al Rei Alfons III d'Aragó.

El 1471, Antoni Colom fou Jurat de la ciutat i regne de Mallorca per l'estament de ciutadans. El capità Antoni Colom va servir al rei Ferran el Catòlic a les guerres de Nàpols i de Granada, i Guillem Colom fou Jurat el 1522.

Joan Colom fou canonge de Palma i visitador del bisbat de Sigüenza i un excel·lent llatí. Va morir el 03 de febrer de 1806.

A Catalunya varen tenir els COLOM antiga casa solar a la ciutat de Barcelona i d'ella provenia Lluís Colom Estaper Busquet, cavaller de l'orde de San Joan en el Gran Priorat de Catalunya, les quals proves foren admeses el 1526.

De la mateixa manera eren catalans els germans Enric i Bernat de Cabrera Colom Miquel i ros (fills de l'Antic de Cabrera i Miquel i d'Anna de Colom i ros, la seva dona), també foren cavallers de l'Orde de San Joan al gran Priorat de Catalunya, amb data de 1551 i de 1570 respectivament.

D'aquest llinatge Colom se'n derivaren els cognoms Coloma, Colomer, Colomina, Colominas i Colomines.

ARMES:

Guillem Colom, el cavaller provençal que cita Febrer i que va servir al Jaume I d'Aragó a la conquesta de València, portava: De sinople, amb un colom de plata amb posició de volar.

Són armes parlants.

Els Colom de la Casa de Barcelona tenien: De gules amb un colom de plata i bordura composta d'atzur i plata. Alguns d'aquesta mateixa casa pintaven d'atzur el camp de dit escut. Altres, també de Catalunya portaven : De gules, amb un colom de plata.

Els Colom de Mallorca portaven: de plata, amb un colom terrós volant, amb una branca d'olivera de sinople en el bec, i en punta, onades de mar al natural.

Per tant, tenim un cognom que s'escriu “ COLÓN” que acompanya segons se'ns havia ensenyat al descobridor del Nou Món però que ningú fins al moment ha pogut determinar com s'ha originat ni – el que és més important- de quina branca, família o casa prové. I tenim, en documents històrics que s'han conservat com el cognom del descobridor s'escriu “ COLOM” essent aquest un cognom català amb un origen a la Provença i vinculat a la Reialesa. Així doncs, és indiscutible que hem patit la castellanització d'un cognom català, el qual ha servit per desidentificar de la seva nació catalana al descobridor i Almirall de la Mar Oceana: Cristòfor Colom.

Eva Sans